

Colecție coordonată de
LIVIA SZÁSZ

Jean des Cars

SAGA
FAVORITELOR

Traducere din franceză de
Bogdan Perdivară

TREI

Cuprins

<i>Cuvânt-înainte</i>	13
Agnès Sorel. Întâia favorită	16
Copilăria lui Carol al VII-lea: tată nebun, mamă infidelă, țară în război	21
Sunt doi regi în Franța, iar unul este și rege al Angliei!	24
Regele a mai avut amante, însă are acum o favorită: Agnès Sorel	26
Agnès Sorel scandalizează curtea cu ținutele sale decoltate... ..	32
Agnès Sorel, clientă și protectoare a iscusitului Jacques Cœur... ..	37
Noi dezvăluiri: Agnès Sorel suferea de malarie și își rădea... pubisul!	41
Cu Agnès Sorel, Carol al VII-lea a descoperit dragostea: influența favoritei sale s-a dovedit benefică.	45
Diana de Poitiers. Amazoana lui Henric al II-lea	46
Diana de Poitiers este mișcată de tristețea fiului cadet al lui Francisc I	51
Ca să rămână însărcinată, Caterina îi cere sfatul Dianei, rivala sa!	57
Caterina devine regină a Franței, însă Diana domnește peste soțul acesteia, regele	60

Diana de Poitiers își îngrijește corpul într-un fel foarte modern . . .	63	Scandal: doamna de Montespan este suspectată în afacerea otrăvurilor	139
Chenonceau, un castel somptuos pentru un menaj în trei	67	Căsătorită în secret cu regele, doamna de Maintenon nu va fi regină.	143
Henric al II-lea moare, iar Caterina se răzbună: favorita se retrage	71	Capriciile amoroase ale lui Ludovic al XV-lea. Un rege secretos	148
Gabrielle d'Estrées. Vesela alinare a lui Henric al IV-lea	76	După unsprezece ani de fidelitate, Ludovic al XV-lea va fi amantul a trei surori!	154
Gabrielle d'Estrées îl respinge pe Henric al IV-lea: e murdar și miroase a usturoi!	83	Louise de Mailly-Nesle îl înfruntă pe rege: acesta, neobișnuit cu așa ceva, îi apreciază franchețea	158
Henric al IV-lea nu se mai poate dispensa de favorită, „îngerul Gabrielle“	86	A treia soră iubită de rege devine ducesă de Châteauroux	161
Încă însurat cu regina Margot, regele vrea s-o ia de nevastă pe Gabrielle.	90	Cine este deci cuceritoarea doamnă de Étioles remarcată de Ludovic al XV-lea?	166
Favorita îi susține pe protestanți ca să poată ajunge regină	95	Protectoare a artelor, Pompadour are cutezanța de a proteja și <i>Enciclopedia</i>	171
Ludovic al XIV-lea sau cele trei vârste ale dragostei	100	După o relație de șase ani cu regele, Pompadour devine o prietenă devotată.	174
Cu ocazia unui banchet, Louise îl remarcă pe tânărul rege, care însă nu o observă	105	Pompadour dispare, iar Ludovic al XV-lea nu-i va mai rosti niciodată numele.	180
Mulțumită „sfeșnicului“, Ludovic al XIV-lea se îndrăgostește de Louise.	108	Viitoarea doamnă du Barry are un tată călugăr și pe Ioana d'Arc ca strămoșă!	182
Tânăra favorită a regelui, Louise de La Vallière, cade victimă intriganților	111	Când e prezentată la Versailles, în ciuda întârzierii, Jeanne cucerește întreaga curte	186
Regina și favorita rămân însărcinate cu regele... una după alta . . .	115	Delfina, Maria Antoaneta, nu știe să se poarte cu du Barry	190
La 23 de ani, Louise primește titlul de ducesă de La Vallière. E un fel de adio?	119	Zoé du Cayla. Inspiratoarea lui Ludovic al XVIII-lea	194
Doamna de Montespan caută o guvernantă pentru bastarzii regali	125	O tânără aristocrată în vârtejul revoluționar	199
Văduva Scarron e salvată: îl vede adesea pe rege, venit să-și viziteze copiii	128	Doamna Campan, supraviețuitoare a Vechiului Regim, o educă pe Zoé	203
Louise de La Vallière s-a făcut carmelită, însă războiul favoritelor continuă!	132	În vremea Consulatului, fata de proscris se mărită cu un bărbat insuportabil.	205
Domnișoara de Fontages? „Frumoasă ca un înger, proastă ca noaptea!“	136	Dintre amanți, care este tatăl fetei lui Zoé?	208

Timpurile se schimbă, relațiile doamnei du Cayla continuă...	211	Katia. Fericirea furată a țarului Aleksandru al II-lea al Rusiei . . .	286
Recomandată lui Ludovic al XVIII-lea, Zoé du Cayla		Noul țar este un dandy cu purtări plăcute,	
stârnește pasiunea regelui	215	însă țarina este bolnavă	291
O relație amoroasă unde se prizează tabac...		În 1861, Aleksandru al II-lea are curajul de a aboli șerbia	294
într-un fel ciudat.	218	Descurajat și simțindu-se singur, țarul	
Muză a partidului ultraregalist, favorita		se îndrăgostește de tânăra Katia	299
are puterea de a numi miniștri.	220	Paris, 1867. Țarul o reîntâlnește în secret pe Katia.	
Lola Montez. Muza blestemată a regelui Ludovic I al Bavariei	222	O călătorie de coșmar!	304
Foarte frumoasă, falsă dansatoare spaniolă		Katia preferă intimitatea fastului curții. A rămas însărcinată!	308
se folosește de bărbați	227	Teroriștii ajung să urmărească și viața privată a țarului	311
Aventuriera stârnește scandal în întreaga Europă	231	Măritată însă neîncoronată, Katia aduce un pic	
La Paris, un jurnalist este ucis într-un duel		cu doamna de Maintenon	318
din cauza Lolei Montez.	233	Blanche Delacroix. Iubirea sfidătoare a lui Leopold al II-lea	322
Lola vine înaintea regelui cu sânii dezgoliți!	236	Cine este fata remarcată de întreprinzătorul Leopold al II-lea?	327
La Operă, Lola dansează înaintea unui public format din polițiști	239	Un domn important solicită o întrevedere	
Intriganta începe să se amestece în politica bavareză.	241	cu domnișoara Delacroix	330
Scandaloasa Lola este declanșatoarea revoluției din München	244	Leopold are 65 de ani. Noua sa cucerire,	
După douăzeci și trei de ani de domnie,		pe cale să se mărite, doar 17	333
regele Ludovic I abdică din cauza Lolei Montez.	247	Franțuzaica se dă drept italiancă, fină a regelui belgienilor	336
Miss Howard. Amanta providențială		Regele cere să fie numit „Preabătrânul”,	
pentru viitorul Napoleon al III-lea.	250	Blanche devine „Preafrumoasa”!	339
La Londra, Ludovic Napoleon cade victimă		Regele este văduv, amanta sa devine favorită...	
farmecelor lui Miss Howard	256	și poate să piardă totul!	343
Bogata englezoaică Miss Howard este îndrăgostită		Un mariaj secret și o văduvă veselă	
de nepotul lui Napoleon!	260	care se recăsătorește în graba mare!	348
Revoluția de la 1848 transformă o idilă în destin politic	264	Magda Lupescu. Lupoaică lui Carol al II-lea al României	352
Amanta englezoaică finanțează campania electorală		Regele Carol I e lipsit de imaginație,	
a candidatului Bonaparte	269	soția sa e o poetă precum Sisi	357
I-a promis președintelui Republicii metresei sale că se vor căsători?	276	Scandal la București: regina pleacă cu doamna ei de onoare!	360
Cine va fi împărăteasă: englezoaică sau spaniolă?	281	Copilăria viitorului rege Carol al II-lea	
		este perturbată de aventurile mamei	363

Saga favoritelor

Prințul moștenitor Carol fugе în Rusia ca să se căsătorească cu amanta	367
Carol este sedus de o româncă divorțată, doamna Lupescu	370
Deși i se interzice să intre în România, Carol devine din ce în ce mai popular acolo!	374
Favorita Magda Lupescu devine o „Pompadour a Balcanilor“!	380
Regele îi impune fiului său prezența continuă a Magdeii Lupescu, pe care copilul o detestă	383
Din exil în exil, regele sfârșește prin a se căsători cu „lupoaiца din România“	387
Wallis Simpson. O amenințare pentru coroana britanică	390
Nevastă de ofițer, Wallis Spencer e trimisă în China. În ce scop?	397
Proaspăt divorțată, Wallis se teme de sărăcie și-și caută un al doilea soț... bogat!	399
Prințul de Wales? Un noctambul vesel și un sportiv de performanță care se ocupă cu tapiseria!	402
Wallis Simpson va fi prezentată unui prinț, așa că-și repetă reverența... în tren!	405
Eduard îi primește pe Wallis și pe soțul ei la Fort Belvedere, în parcul Windsor	408
Deși i se interzice să mai calce în Palatul Buckingham, Wallis Simpson reușește să se facă invitată acolo!	412
Doamna Simpson îl îndepărtează pe Eduard al VIII-lea de sarcinile sale și se amestecă în tot... <i>Shocking!</i>	414
Scandal în Scoția: favorita e primită ca un membru al familiei regale!	418
Ducesei de Windsor George al VI-lea îi refuză titlul de Alteță Regală, ceea ce o indignează peste măsură	422
După ce a întâlnit-o, Hitler declară: „Ducea ar fi fost o regină bună...”	427
<i>Malțumiri</i>	435
<i>Credite fotografice</i>	437

Cuvânt-înainte

Ce este o favorită? Cuvântul, neîndoielnic originar din italiană, se referă la o femeie care „se bucură de favorurile“ unei persoane de rang foarte înalt. Spre deosebire de o amantă, favorita nu se mulțumește să fie obiectul unei pasiuni amoroase, fie aceasta efemeră ori durabilă. Ea are putere, exercită influență politică, economică sau artistică. Obține rezultate, bune sau catastrofale, adeseori de ambele feluri. Fie că e iubită de populație, tolerată sau detestată, nimic nu se face și nu se desfășoară fără ea.

Joacă un rol — pe care, de altminteri, n-ar trebui să-l joace — proporțional cu influența exercitată asupra monarhului, prințului, regelui, împăratului sau președintelui republicii, personaj care poate fi căsătorit, divorțat, văduv sau celibatar. Printre ele se numără și unele care au fost luate de soții, uneori devenind mame ale unor copii recunoscuți; altele, în schimb, n-au avut parte de descendenți de pe urma aceluia cu care și-au petrecut viața. Unele dintre ele sunt celebre, altele necunoscute, ori mai degrabă uitate, dar pentru a înțelege ascensiunea lor în cercurile puterii și pentru a explica prăbușirea sau doar căderea lor în dizgrație trebuie să ne

Saga favoritelor

referim și la contextul istoric al existenței lor. Unele s-au dovedit fidele, sincere și dezinteresate; altele s-au dedat unor intrigi înțesate cu scandaluri, fără să le pese de altceva decât de avantajele unei situații mai mult sau mai puțin oficiale și fără a ezita să-și ridiculizeze protectorul. Femeile acestea din umbră, luminate de reflectorul puterii, au avut toate un cuvânt de spus pe parcursul a cinci veacuri din istoria noastră.

Iată reunite aici portretele celor ce au însuflețit și inspirat suverani, fără a fi fost vreodată încoronate, și șefi de stat, a căror soartă au împărtășit-o. Apropiate puterii, exercitându-și influența adesea într-o manieră clandestină, discrete sau dornice să se dea în spectacol, ele alcătuiesc un galant cortegiu de femei cărora bărbații de vază le datorează mult — fericirea, dar uneori și nefericirea lor.

Jean des Cars

Agnès Sorel

Întâia favorită

Fecioara și Pruncul înconjuțați de îngeri. Acest tablou de Jean Fouquet, din secolul al XV-lea, o are drept model pe Agnès Sorel. Intrată în intimitatea lui Carol al VII-lea, ea este prima favorită oficială. Pictura, care-i lasă dezvelit sânul stâng, este un amestec îndrăzneț de sacru și profan. Contemporanii au fost șocați. Apărea pe panoul din dreapta al unui diptic din sacristia bisericii Notre-Dame din Melun.

Gisantul lui Agnès Sorel, aflat în biserica colegială Saint-Ours de la Loches (Indre-et-Loire). Acest monument funerar, profanat la Revoluție și mutat apoi în mai multe rânduri, se regăsește din aprilie 2005 în nava laterală din stânga bisericii parohiale. Sculptată în alabastru, favorita este privegheată de doi îngeri. La picioare are doi micușci ce simbolizează blândețea sa.

Loches (Indre-et-Loire), 2 aprilie 2005. În biserica colegială Saint-Ours, o ceremonie religioasă marchează finalul unui straniu parcurs al rămășițelor pământești ale unei femei plecate dintre cei vii în 9 februarie 1450. După o serie de strămutări, sarcofagul, acoperit de un magnific gisant, aproape că și-a regăsit locul inițial, chiar dacă nu se află întocmai în același amplasament ca la momentul primului serviciu funerar. Cea care fusese supranumită „Doamna Frumuseții” nu se mai odihnește în corul bisericii parohiale, ci în nava stângă. Monumentul, profanat în timpul Revoluției, fusese deja mutat în timpul domniei lui Ludovic al XVI-lea și apoi, încă o dată, în perioada Imperiului. La cinci sute cincizeci și cinci de ani de la moarte, această femeie încă stărnește curiozitate, dacă nu chiar fascinație. Excepționala finețe a trăsăturilor sale, corpul longilin și zvelt, așa cum este redat de penelul celor mai importanți pictori ai acestei perioade prerenașcentiste, de la François Clouet la Jean Fouquet, încă ne fac să ne minunăm. Fouquet a zugrăvit-o chiar și în *Fecioara și Pruncușul*, un admirabil tablou, pictat fără îndoială după moartea ei, în care cutează, cum o făcuse înainte și Clouet, să-i înfățișeze sânul stâng gol. Fecioara nu este alta decât Agnès Sorel! „Privire plecată, frunte înaltă, sprâncene pensate cu grijă, nasul mic, în vânt, buze roșii și netede, bărbie mică, un chip grațios și fragil, de o mare finețe. Talia este foarte subțire, abdomenul plat, iar partea de sus a rochiei, desfăcută, lasă să se vadă un sân splendid, ferm, provocator, care și este de fapt punctul central al tabloului,

atrăgând toate privirile.⁴¹ O operă de artă ce combină sacral și profanul în chip îndrăzneț, tulburător și revelator, fiindcă adevăratul titlu de glorie al celei ce a servit de model pentru această *Fecioară* era cel de amantă recunoscută și iubită nebunește de regele Carol al VII-lea! Și mai mult decât atât chiar, deoarece Agnès a fost, neîndoielnic, prima femeie instalată oficial în poziția de favorită de un suveran deja căsătorit. Regele, regina, favorita: începutul unei tradiții franceze!

Carol al VII-lea nu e tocmai viu în memoria noastră colectivă. Cu toate că domnia i-a fost foarte lungă pentru acele vremuri (aproape patruzeci de ani), oamenii în general nu-i mai rețin decât porecla de „micul rege din Bourges”, dar și numele celor trei femei care i-au marcat viața: mama, redutabila Isabeau de Bavière, bănuită de adulter; Ioana d'Arc, care va face din el un rege al Franței legitim, izbutind să-i obțină ungerea la Reims; și Agnès Sorel, despre care se spune, exagerându-se firește, că a fost cea care l-a împins pe rege să reia lupta pentru „a-i azvârli pe englezi afară din Franța” și să încheie victorios Războiul de 100 de Ani. Fiul și urmașul său, vicleanul Ludovic al XI-lea, îi răpește pe nedrept gloria de a fi primul rege al Franței moderne datorită spiritului său centralizator și unificator. Carol al VII-lea a fost cel care a inițiat această transformare a regatului, însă adesea oțitem să-i recunoaștem meritele. Cu toate că, pentru el, nimic n-a fost simplu și nici obținut cu titlu definitiv.

⁴¹ Georges Minois, *Charles VII, un roi shakespearien*, Perrin, 2005, reed. 2008.

Copilăria lui Carol al VII-lea: tată nebun, mamă infidelă, țară în război

Născut în 1403, este al cincilea fiu al lui Carol al VI-lea și al lui Isabeau de Bavière; are deci, *a priori*, puține șanse de a-și pune pe cap coroana dinastiei de Valois. Încă de la naștere vor apărea îndoieli în privința legitimității sale ca moștenitor; tatăl său, Carol al VI-lea, care domnește cu începere din 1380, dă primele semne de demență la vârsta de 25 de ani. S-au numărat patruzeci și trei de episoade de nebunie în douăzeci și nouă de ani. Data presupusă a concepției viitorului Carol al VII-lea coincide cu unul dintre aceste accese de delir, pe parcursul cărora regele nu se atinge de regină. Isabeau, de altfel, avea stântenitoarea reputație că își înșela soțul. Nu se știa sigur, însă îndoiala avea să persiste și să-i subrezească poziția celui ce urma să devină urmașul la tron, după ce toți frații mai vârstnici muriseră. O altă circumstanță nefavorabilă. Pe lângă asta, copilăria prințului se desfășoară într-o Franță profund scindată. Asasinarea ducelui de Orléans, fratele regelui, comandată de ducele de Burgundia, Ioan fără Frică, împarte Franța între „armagnaci” (partizani ai ducelui de Orléans) și „burgunzi”. Henric al V-lea al Angliei va profita de această confruntare fratricidă și de haosul din Franța pentru a relua războiul (numit „Războiul de 100 de Ani”), cucerind Normandia după zdrobitoarea victorie engleză de la Azincourt, din 1415. Carol avea pe atunci doisprezece ani; nu va uita niciodată această dureroasă înfrângere și, pe parcursul lungii sale vieți, va refuza confruntarea, temându-se să se arunce cu capul înainte într-o bătălie ce putea repeta dezastrul de la Azincourt. În 1414, Carol se logodește cu Maria de Anjou,